

Ældreministeriet
aeldretvaer@aeldremin.dk
cc: evh@aeldremin.dk og chsd@aeldremin.dk

17. marts 2025

Ældre Sagen
Snorresgade 17-19
2300 København S

Tlf. 33 96 86 86
www.aeldresagen.dk
aeldresagen@aeldresagen.dk

Hørings svar vedr. udkast til vejledning til ældreloven

Ældre Sagen takker for muligheden for at afgive hørings svar vedr. udkast til vejledning til ældrelov, fremsendt den 4. marts 2025 med høringsfrist den 17. marts 2025.

Ældre Sagen bemærker, at der er tale om en meget kort høringsfrist.

Behov for mere konkret vejledning

Ældreloven er en ny lov og udtryk for en ny tankegang, og derfor er der behov for, at vejledningen konkret giver kommunerne hjælp til at træffe de rigtige vurderinger og beslutninger.

Vejledningen har imidlertid en begrænset vejledningsværdi for de ansatte/sagsbehandlere, som skal forvalte ældreloven. Ældre Sagen efterlyser derfor konkrete eksempler i vejledningen, ligesom der mangler konkrete anvisninger på, hvordan vurderinger skal foretages og af hvem.

Vejledningen mangler bl.a. en konkretisering af, hvordan den ældre kan få hjælp til at udleve sin ret til selvbestemmelse. Når kommunens medarbejdere ikke har en tilstrækkelig god vejledning i hånden, når de skal forvalte ældreloven, frygter vi, at det i sidste ende vil gå ud over den enkelte ældres retssikkerhed.

Den ældres selvbestemmelse – tænk pårørende med ind

Det er positivt, at det fremgår af vejledningen, at helhedsplejen skal tilrettelægges og udføres på baggrund af dialog mellem den udførende medarbejder og den, der modtager tilbuddet, og ud fra en faglig vurdering af modtagerens aktuelle behov og ressourcer. Dog mener vi, at det bør tilføjes, at i det i nogle tilfælde vil være relevant at inddrage pårørende i dialogen, så frem modtageren tillader det, og de/den pårørende ønsker det. Her tænkes særligt på de tilfælde, hvor borgeren er ramt af kognitive funktionsnedsættelser, der kan betyde, at det kan være svært at udtrykke behov.

Samspil med pårørende – vis konkret i vejledning, hvordan det er værdi

Tæt samspil med pårørende og civilsamfund er en af lovens bærende værdier. Det bakker vi op om i Ældre Sagen, men vi efterlyser, at vejledningen beskriver mere klart, hvordan samspil med pårørende er en bærende værdi. Viden på området

peger på, at en del pårørende er i risiko for at blive belastede, og at de mangler kendskab til vejledning og støttemuligheder.

I en tid med rekrutteringsudfordringer og knappe ressourcer til velfærd, er der desværre en risiko for, at flere opgaver glider over til pårørende, uanset at dette ikke er lovens intention. Derfor er det afgørende, at pårørende bliver set og lyttet til af medarbejderne – og at de ikke pålægges opgaver af medarbejdere.

Derudover mangler vejledningen rammer for samarbejde mellem pårørende og medarbejdere. Pårørende og medarbejdere kan sammen skabe gode rammer for at tilgodese den ældres livskvalitet i videst muligt omfang. Men det kræver, at der findes strukturer og faglighed omkring samarbejde. Derfor ser vi gerne, at vejledningen skærper forpligtigelsen til samarbejde med pårørende, naturligvis under forudsætning af at både den ældre og den pårørende ønsker det.

Det forebyggende, rehabiliterende og vedligeholdende sigte er godt, men skal konkretiseres

Forebyggelse som del af ældreplejen er en forudsætning for ældres trivsel i hverdagen, men også et afgørende element i at forebygge mere end 70.000 forebyggelige sygehusophold, der er landet over. I forhold til forebyggelse og rehabilitering er lovgivningen meget overordnet og åben for videre kommunal planlægning og beslutning af konkrete tilbud. Derfor ses det som ekstra vigtigt, at vejledningen i højere grad giver konkrete eksempler på forebyggelsen. Træning, genoptræning og ernæringsindsatser samt hjælp til daglig tandpleje er fx afgørende for både forebyggelse og rehabilitering. Men også tidlig opsporing og ernæringsindsatser vil være relevante at vise som eksempler. Vi savner også en tydeligere betoning af, at tværfaglighed skal sikre forebyggende indsatser, fx terapeutfaglige indsatser ved behov for genoptræning.

Konkrete bemærkninger

Vejledningens punkt 32, 33 og 47 Kontinuitet

Det fremgår af vejledningens punkt 32, 33 samt 47, at hjælpen efter § 9 i ældreloven skal gives ud fra en forudsætning om højest mulig grad af kontinuitet i hjælpen. Ældre Sagen foreslår, at der i vejledningen fremsættes konkrete forslag til, hvordan kommunerne kan leve op til dette i bl.a. udmøntningen af de enkelte plejepakker.

Ældre Sagen foreslår således, at det bør fremgå af vejledningen, at en måde at leve op til kravet om kontinuitet i hjælpen kan fastlægges via kommunalt fastsatte krav om et max antal forskellige hjælpere, der kan komme i den enkelte hjemmehjælpsmodtagers hjem indenfor den enkelte plejepakke. I forbindelse med fastlæggelse af krav til antallet af forskellige hjælpere foreslås det endvidere, at kommunerne fastsætter kriterier for opfølgning på dette.

Vejledningens punkt 38 Genoptræning

Ældre Sagen finder det som udgangspunkt positivt, at genoptræning og vedligeholdende træning jf. § 86 stk. 1 og 2 i den nugældende servicelov indgår som en

integreret del af helhedsplejen med tilhørende plejepakker jf. § 9 og 10 i den nye Ældrelov. Det bør dog i vejledningen præciseres, at der kan være undtagelser for dette. Ved alene at tilbyde etablering af plejepakkeforløb omfattet af bestemmelser om helhedspleje kan det afskære svækkede ældre for genoptræningsforløb på fx kommunale genoptræningscentre. Det bør derfor fremgå af vejledningen, at genoptræning kan finde sted på kommunale genoptræningscentre uden krav om helhedspleje jf. § 9 i ældreloven.

Vejledningens punkt 39 Kriterier for tildeling af hjælp

I § 9 stk. 3 i ældreloven fremgår det, at ” Kommunalbestyrelsen skal sikre, at oplysninger om rammerne for og indholdet af kommunens få, sammenhængende og rummelige pleje- og omsorgsforløb, jf. stk. 1, er tilgængelige for borgerne”. Ældre Sagen mener, at det i vejledningen bør fremgå, at denne pligt tillige omhandler oplysning om, hvilke kriterier den enkelte kommune fastlægger som udgangspunkt for tildeling af hjælp efter ældreloven. Kriterier for tildeling af hjælp bør være offentligt tilgængelige, så ældre forinden (og efter) ansøgning om hjælp har tilgængelig viden om, hvilke vurderinger den enkelte kommune lægger til grund for de afgørelser, de træffer i henhold til ældreloven.

Vejledningens punkt 187 Tilfredshedsmålinger

Ældre Sagen finder det positivt, at der i den fremtidige plejeoversigt vil fremgå konkrete brugertilfredhedsmålinger. Det bør fremgå af plejeoversigten, at disse målinger skal være aktuelle og med mulighed for løbende opdatering, fx via mulighed for online tilkendegivelser (som kendt fra brugerplatforme som Trustpilot og Pleje.dk). Det vil sikre aktualitet og mulighed for at imødekomme konkrete ændringer hos den enkelte leverandør. Ældre Sagen vil opfordre til, at koncept for brugertilfredhedsmålinger inkl. spørgsmål udvikles i et samarbejde med blandt andet organisationer, som repræsenterer svækkede ældre dette af hensyn til brugerperspektivet.

Øvrige bemærkninger

Medarbejdere skal have forvaltningsretlige kompetencer

Som vi bemærkede i vores høringsvar af 18. september 2024, er det, når der fremover kun træffes én afgørelse med visitation til et rummeligt pleje- og omsorgsforløb, meget vigtigt, at der er de rette forvaltningsretlige kompetencer hos den medarbejder, der skal vurdere behovet for hjælp og træffe afgørelsen. Det er helt afgørende, at alle medarbejdere har et indgående kendskab til reglerne om vejlednings-, partshørings- og begrundelsespligt, officialprincip og principper for god forvaltningsskik og proportionalitet m.v.

Derudover er også regler i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område vigtige for retssikkerheden. Det gælder regler som fx hurtigheds- og helhedsprincip og princippet om borgerens ret til inddragelse og kommunens sagsoplysningspligt m.v.

Ældre Sagen sætter pris på, at de forvaltningsretlige krav til kommunalbestyrelsens afgørelse er fremhævet i vejledningens kap. 4 pkt. 41 og pkt. 166 om kommunens rådgivningspligt og bemærker, at kommunerne har pligt til at sørge for at vejledningen følges op med grundig kvalificering af sagsbehandlere på ældrelovens område.

Klageadgang herunder områder uden administrativ klageadgang (faktisk forvaltningsvirksomhed)

Da ændringer i pakkeforløbene fremover skal anses for faktisk forvaltningsvirksomhed, som alene kan påklages til kommunalbestyrelsen, bør kommunen ved behandling af klagerne have særligt fokus på, om ældrelovens formålsbestemmelse er afspejlet i den konkrete pleje og omsorg.

Selvom der ikke er de samme retsgarantier i forbindelse med klage til kommunen indenfor et bevilget pakkeforløb, bør kommunalbestyrelsen ved klagebehandlingen særligt påse, om lovens formål er afspejlet i den faktiske forvaltningsvirksomhed.

Ældre Sagen anbefaler at supplere vejledningens punkt 193, så det tydeliggøres, at faktisk forvaltningsvirksomhed alene er de beslutninger, der ikke fastlægger den ældres retsstilling.

Det er bl.a. planlægningen af og den faktiske gennemførelse af kommunens opgaver overfor en eller flere borgere. Det er bl.a. også beslutninger om rent praktiske spørgsmål.

Ældre Sagen henviser i øvrigt til vores høringsvar af 18. september 2024 vedr. udkast til forslag til ældrelov.

Venlig hilsen

Michael Teit Nielsen
Vicedirektør